

Filoktétés je Klusákovou intimní zpovědí

Radmila Hrdinová

V rámci Pražského jara 2015 byla v historické budově pražského Národního divadla uvedena nová opera Jana Klusáka Filoktétés. Na jejím uvedení spolupracovalo Národní divadlo s ostravským Národním divadlem moravskoslezským.

Vznikla podle stejnojmenného Sofoklova dramatu. Jejím hrdinou je řecký bojovník Filoktétés, který zrádně vyvržený vlastním společenstvím prožil v odloučení a kruté bolesti dlouhých deset let. Přesto i po další zradě dokáže překonat svou nenávist a vrátí se s Řeky dobýt Tróju.

Paralela s Klusákovým životním údělem je nepřehlédnutelná. Filoktéta mohl vytvořit jen skladatel hluboce zaujatý tématem i poselstvím Sofoklova dramatu. Je to Klusákovy vrcholné dílo, oproštěné a koncentrované ve výrazu, v němž lze zaslechnout ozvuky všech jeho tvůrčích lásek

Foto NDM – Martin Popelář

Jorge Garza v roli Odyssea a Jana Hrochová jako Achillov syn.

a inspirací, ale přetavených do ryze osobitého hudebního jazyka.

Jako by se skladatel inspirovan antikou vracel k počátkům hudebně-dramatického umění, k lidskému hlasu, jemuž podřizuje hudbu tak, aby hlas byl vskutku

tlumočníkem slova a jeho obsahu. Vokální linie plyne přirozeným způsobem, prostě doprovázena klavírem i orchestrem v rafinovaně barevné orchestraci.

Filoktéta nastudoval dirigent Marko Ivanovič s pokorou a citlivým pochopením Klusákovy výpovědi, maximální prostor dal pěvcům, kteří nelehké party zvládají na vysoce profesionální úrovni. Obdiv zasluží především barytonista Jakub Tolaš v titulní roli, který přes krátkou dobu, kterou měl k jejímu nastudování, ji vytvořil v pěvecky dokonale zvládnuté a jevištně uměřené podobě.

Mexický tenorista Jorge Garza se statečně vyrovnal s množstvím Odysseova rychle zpívaného českého textu, mezzosopranistka Jana Hrochová má pro postavu Achillova syna Neoptolema nejen krásný, altově zabarvený hlas, ale i schopnost vyjádřit morální dilema postavy.

V krátkém výstupu Hérakla uplatnil Martin Gurbal dobře svůj

zvukný bas. A výborným partnerem sólistům byl i mužský sbor.

Je otázkou, jak operu blížící se oratoriu vlastně inscenovat. Režisér Jiří Nekvasil volil nepřehliště šťastnou cestu, když položil akcent na válečnou situaci oblečením postav do vojenských uniforem sugerujících dnešní vojenské mise, a zároveň se pokusil lehce ironizovat antické reálie. Tím vším spíše odvedl pozornost od hlavní postavy a její výpovědi.

Uvedení Klusákovy opery je zážitkem, chvályhodným počinem obou předních operních scén i jedním z vrcholů letošního Pražského jara.

Jan Klusák: Filoktétés

Hudební nastudování a dirigent Marko Ivanovič, režie Jiří Nekvasil, scéna Daniel Dvořák. Pražská premiéra 23. května v Národním divadle Praha

Hodnocení

85 %